

Wiek XVIII

polityka – kultura – edukacja

KONGRES BADACZY OSIEMNASTEGO WIEKU
Wrocław, 19-21 października 2006

CZWARTEK, 19 PAŹDZIERNIKA

8.45–9.30 REJESTRACJA UCZESTNIKÓW

Gmach główny Uniwersytetu Wrocławskiego,
plac Uniwersytecki 1 – Oratorium Marianum

9.30–13.00 UROCZYSTE POWITANIE ORAZ SESJA PLENARNA (PRZERWA: 11.30-12.00)

Gmach główny Uniwersytetu Wrocławskiego,
plac Uniwersytecki 1 – Oratorium Marianum

CO WIEMY, A CO CHCIELIBYŚMY WIEDZIEĆ O WIEKU XVIII

MARIUSZ KARPOWICZ

Sztuka XVIII wieku: nowości w stosunku do wieku XVII

i główne tendencje

MIECZYŚLAW KLIMOWICZ

Dramat modernizacji Pierwszej Rzeczypospolitej w literaturze

i teatrze oświecenia

JAKUB GOLDBERG

Szlachta a Żydzi. Status i płaszczyzny kontaktów

STANISŁAW SALMONOWICZ

Formacje oświeceniowe w Europie Środkowo-Wschodniej

TERESA KOSTKIEWICZOWA

Wiek XVIII znany i (czy) nieznany: rejestr spraw

14.45–19.00 OBRADY W SEKCJACH (PRZERWA: 16.30-17.00)

Instytut Filologii Polskiej, plac Nankiera 15

KRYZYSY XVIII WIEKU

(kieruje Zofia Zielińska)

14.45–19.00 sala nr 224

URSZULA KOŚCIŃSKA (WARSZAWA)

Stosunki polsko-rosyjskie w latach 1730–1732 w świetle relacji posła saskiego
w Petersburgu Le Forte`a

ADAM LISEK (KATOWICE)

Wokół postawy szlachty ruskiej w okresie przedostatniego bezkrólewia i wojny domowej w latach 1733–1736

TOMASZ SZWACIŃSKI (WARSZAWA)

Rosja wobec Polski w dobie wojny siedmioletniej – problemy badawcze

KATARZYNA BUCHOLC-SROGOSZ (CZĘSTOCHOWA)

Kolegialne organy władzy wojskowej w Rzeczypospolitej 1764–1794

DOROTA DUKWICZ (WARSZAWA)

Pierwszy rozbiór Polski a kryzys sojuszu rosyjsko-pruskiego

KATARZYNA MILIK (CZĘSTOCHOWA)

Sejm 1780 roku wobec działalności Rady Nieustającej w latach 1778–1780

MAREK BŁASZKE (WARSZAWA)

Mably i Necker przeciw polityce liberalizmu gospodarczego fizjokratów

ADAM DANILCZYK (WARSZAWA)

Od regalisty do sobiepana. Szczyński Potocki i Stanisław August

DARIUSZ NAWROT (KATOWICE)

Litwini w 1812 r. między Rosją a Francją

WYMIANA, DOGANIANIE, WYPRZEDZANIE NA PRZESTRZENI XVIII STULECIA

(kieruje Richard Butterwick)

14.45–19.00 sala im. W. Nehringa

PAWEŁ HANCZEWSKI (TORUŃ)

Wymiana i doganianie w epoce merkantylnej. Unia angielsko-szkocka 1707 r.

TADEUSZ SROGOSZ (CZĘSTOCHOWA)

Czynniki przemian w europejskiej opiece społecznej i zdrowotnej w XVIII wieku

IWONA WOŁYNIEC (CZĘSTOCHOWA)

Problem zaludnienia w dyskusjach politycznych o naprawie Rzeczypospolitej w latach 1733 – 1763

MAŁGORZATA KAMECKA (BIAŁYSTOK)

„...obyś już nigdy nie pisał Cracovie przez K”. O znajomości języków obcych w Polsce XVIII wieku

BARTOSZ MARCIŃCZAK (WROCLAW)

Diabeł w swojej postaci Jana Bohomolca na tle europejskiej debaty dotyczącej czarownictwa

DANUTA KOWALEWSKA (TORUŃ)

„Czarnoksiężniczej sztuki dziwowisko”. Ignacy Krasicki w świecie czarów, cudów, zabobonów

MAŁGORZATA CZERNAKOWSKA (GDAŃSK)

Król Stanisław August jako miłośnik nauk ścisłych

CZESŁAW WRÓBEL (KRAKÓW)

Od utopii do pracy organicznej. Krytyka społeczeństwa w filozofii Stanisława Staszica

BRONISŁAW TREGER (WARSZAWA)

Majster rzemiosła zuchwałego. Stanisław Staszic i problemy inżynierii społecznej

WŁADZA I JEJ OBRAZY
(kieruje Jakub Pokora)
14.45–19.00 sala nr 141

ZBIGNIEW BANIA (WARSZAWA)
Władza i jej obrazy w architekturze i urbanistyce Rzeczypospolitej XVIII wieku

JERZY LILEYKO (LUBLIN)
Gmachy i sale sejmowe oraz urzędów Rzeczypospolitej, ich usytuowanie, architektura i dekoracja jako miejsce i tło sprawowania i demonstrowania władzy

KRZYSZTOF GOMBIN (LUBLIN)
„Należny tron Polski do Prześwietnego Potockich Domu...” Relacje między panegirykami a sztukami pięknymi w kręgu rodziny Eustachego Potockiego

MAGDALENA GÓRSKA (WARSZAWA)
Emblematy polskiego życia politycznego w *Orator polonus* (1740) Samuela Wysockiego

JAKUB POKORA (WARSZAWA)
„Sny o potędze”, czyli dziecięca ikonografia władzy

BOGUSŁAW PFEIFFER (WROCLAW)
Król i historia. Kształtowanie obrazu władcy i dziejów rodzimych w literaturze i sztuce czasów stanisławowskich (zarys problematyki)

AGNIESZKA SKRODZKA (WARSZAWA)
Męki panowania czyli alegoryczny portret Stanisława Augusta

ANGELA SOŁTYS (WARSZAWA)
Raz jeszcze o portrecie polskich osobistości we wnętrzu Banku Anglii (próba interpretacji)

19.30 **UROCZYSTY BANKIET**
Gmach główny Uniwersytetu Wrocławskiego,
plac Uniwersytecki 1 – Klub Uniwersytecki

PIĄTEK, 20 PAŹDZIERNIKA

9.00–13.00 **OBRADY W SEKCJACH (PRZERWA: 10.45–11.15)**
Instytut Filologii Polskiej, plac Nankiera 15

PIŚMIENNICTWO – LITERATURA – LITERACKOŚĆ
(kieruje Tomasz Pokrzywniak)
9.00–13.00 sala im. T. Mikulskiego (nr 125)

WOJCIECH KALISZEWSKI (WARSZAWA)
Pisarstwo filozoficzne Antoniego Wiśniewskiego

ROMAN DĄBROWSKI (KRAKÓW)
O pojęciu prawdopodobieństwa w świadomości estetyczno–literackiej polskiego oświecenia

MACIEJ PARKITNY (POZNAŃ)
Oświecenie polskie wobec kryzysu teodycei

WITOLD WOJTOWICZ (SZCZECIN)
Parodia w liryce F. D. Książnina

DANUTA HOMBEK (KIELCE)
Piśmiennictwo zachodnioeuropejskie w kulturze polskiego oświecenia

BARBARA CZWÓRNÓG-JADCZAK (LUBLIN)
Polski klasycyzm heroiczny (Godebski, Koźmian, Osiński, Węzyk).
Peryfrastyczność i dokumentaryzm

ZOFIA REJMAN (WARSZAWA)
Koncepcja literatury i historii literatury w krytyce literackiej późnego oświecenia

AGNIESZKA ŚNIEGUCA (ŁÓDŹ)
Sofiówka Stanisława Trembeckiego wobec tradycji
filozoficznej antyku

TOMASZ POKRZYWNIAK (POZNAŃ)
Pisarze polskiego oświecenia po dwustu latach

WIEK XVIII W REGIONIE – PRZYKŁAD ŚLĄSKA I WROCŁAWIA
(kieruje Anna Żbikowska-Migoń)
9.00–13.00 sala im. W. Nehringa

TERESA KULAK (WROCŁAW)
Historyczne uwarunkowania życia kulturalnego na Śląsku
w XVIII w.

JÓZEF BUDZYŃSKI (KATOWICE)
Tradycje humanistyczne w kulturze Śląska w XVIII w.

LUCYNA HARC (WROCŁAW)
Historiografia śląska w XVIII w. – od antykwaryzmu ku oświeceniowej refleksji

WOJCIECH KUNICKI (WROCŁAW)
Śląska twórczość literacka XVIII w.

MIROSLAWA CZARNECKA (WROCŁAW)
Brève durée? Wczesnooświeceniowy egalitaryzm i aspiracje literackie kobiet
na przykładzie Śląska

ANNA ŻBIKOWSKA-MIGOŃ (WROCŁAW)
Książka literacka w śląskim repertuarze wydawniczym
drugiej połowy XVIII w.

KRZYSZTOF MIGOŃ (WROCŁAW)
U początków śląskiego czasopiśmiennictwa naukowego „Gelehrte Neuigkeiten
Schlesiens” (1734–1741) na tle erudycyjnych periodyków swego czasu

BOGUMIŁA BURDA (ZIELONA GÓRA)
Rozwój szkół na Dolnym Śląsku i w Brandenburgii w XVIII wieku

ELŻBIETA HERDEN (WROCŁAW)
Czytelnie i wypożyczalnie książek w XVIII w.: Niemcy, Śląsk, Polska – próba
porównania

WIEK XVIII w DYDAKTYCE. UNIwersYTET – SZKOŁA – MEDIA
(kieruje Tomasz Chachulski)
9.00–10.45 sala nr 143

ROMAN PELCZAR (RZESZÓW)
Szkolnictwo parafialne na pograniczu etnicznym
polsko–ruskim w XVIII w. (do 1772 r.)

STANISŁAW JANECZEK (LUBLIN)
Komisja Edukacji Narodowej na tle europejskim.
Perspektywy badawcze

KAZIMIERZ PUCHOWSKI (GDAŃSK)
Kolegia szlacheckie w historiografii. Postulat reinterpretacji

KRYSTYNA STASIEWICZ (OLSZTYN)
Literatura oświecenia jako przedmiot nauczania na uniwersyteckiej polonistyce –
stan obecny i postulaty

IZABELA GRAD (WROCLAW)
Od *Amadeusza* do *Casanovy* – wizerunek osiemnastego
wieku we współczesnej kinematografii

UDOSTĘPNIANIE I UPOWSZECHNIANIE ŹRÓDEŁ – CZ. 1
(kierują Jerzy Dygdała, Barbara Wolska)
11.15–13.00 sala nr 143

ADAM PERŁAKOWSKI (KRAKÓW)
Korespondencja czasów saskich – postulaty badawcze

ZOFIA ZIELIŃSKA (WARSZAWA)
Korespondencja Stanisława Augusta – projekt edycji

MICHAŁ ZWIERZYKOWSKI (POZNAŃ)
Edytorstwo akt sejmikowych – problemy i wyzwania

PAULINA BUCHWALD-PELCOWA (WARSZAWA)
Edycje dzieł z wieku XVI i XVII w czasach saskich

IWONA MACIEJEWSKA (OLSZTYN)
U progu rodzimej powieści. O potrzebie antologii romansu polskiego czasów saskich

14.30–17.15 **OBRADY w SEKCJACH (PRZERWA: 15.45–16.00)**
Instytut Filologii Polskiej, plac Nankiera 15

UDOSTĘPNIANIE I UPOWSZECHNIANIE ŹRÓDEŁ – CZ. 2
(kierują Jerzy Dygdała, Barbara Wolska)
14.30–17.15 sala nr 143

JANUSZ MACIEJEWSKI (WARSZAWA)
Literatura konfederacji barskiej w perspektywie edytorskiej
i badawczej

AGNIESZKA BĄBEL, AGATA GRABOWSKA (WARSZAWA)

Między metryczką a przypisem. Doświadczenia edytorów *Literatury konfederacji barskiej*

TOMASZ CHACHULSKI (WARSZAWA)
Jak wydawać lirykę Kniaźnina?

BOGDAN ROK (WROCLAW)
Relacje podróżnicze XVIII w., potrzeby wydawnicze i problemy

IWONA DACKA (WARSZAWA)
Zbiór sentencji heraldycznych Gabriela Rzączyńskiego SJ – problem edycji

KRYSTYNA MAKSIMOWICZ (GDAŃSK)
Sposoby rozpowszechniania poezji politycznej lat 1788–1793

WOLNOŚĆ, RÓWNOŚĆ I...
(kieruje Anna Grześkowiak-Krwawicz)
14.30–17.15 sala im. W. Nehringa

MARCIN CIEŃSKI (WROCLAW)
Melancholia jako droga do wolności

ANNA GRZEŚKOWIAK-KRWAWICZ (WARSZAWA)
Moja, twoja, nasza... Wolność i zaimki w polskiej myśli politycznej XVIII w.

ADAM LITYŃSKI (KATOWICE)
Wolność, równość, praworządność. Oświeceniowe korzenie współczesnego prawa karnego i cywilnego

ARKADIUSZ STASIAK (LUBLIN)
Władza i wiedza doskonała. Idea króla-filozofa w polskiej myśli politycznej

ALINA ALEKSANDROWICZ (LUBLIN)
Kult bohaterów walki o wolność na dworach Czartoryskich

SABINA KRUSZYŃSKA (GDAŃSK)
Wolność i religia według Benjamina Constanta

17.30–19.00 **WALNE ZEBRANIE**
POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ NAD WIEKIEM XVIII
sala im. T. Mikulskiego (nr 125)

SOBOTA, 21 PAŹDZIERNIKA

9.00–13.00 **OBRADY W SEKCJACH (PRZERWY: 10.30-10.45; 11.45-12.00)**
Instytut Filologii Polskiej, plac Nankiera 15

OBSZARY OŚWIECENIA: GRUPY SPOŁECZNE, STANY, ŚRODOWISKA
(kieruje Jerzy Snopek)
9.00–13.00 sala im. T. Mikulskiego (nr 125)

PAWEŁ KACZYŃSKI (WROCLAW)

Rodzina w literaturze polskiego oświecenia. Wybrane zagadnienia

MAŁGORZATA EWA KOWALCZYK (WROCLAW)

Bogactwo problematyki życia codziennego w relacji Jakuba Lanhausa, podróżnika XVIII w.

IWONA KULESZA-WORONIECKA (CZĘSTOCHOWA)

Służba domowa na dworach magnackich w XVIII wieku jako przykład odrębnej grupy społeczno-zawodowej

MONIKA KWIETNIEWSKA (GDAŃSK)

Kobieta europejska w polemice z traktatem chińskiego mandaryna (o polemice w piśmiennictwie z lat 1819 i 1819)

WOJCIECH PIOTROWSKI (PIOTRKÓW TRYBUNALSKI)

Polskie elity intelektualne Wołynia i Podola w latach 1805–1832

AGATA ROČKO (WARSZAWA)

Sarmacki świat wartości materialnych w XVIII wieku

DARIUSZ ROLNIK (KATOWICE)

Chłopi Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich w świetle i przesłaniu polskich pamiętnikarzy. O zmianach w patrzeniu współczesnych na „nasz lud wiejski”

ELŻBIETA WICHROWSKA (WARSZAWA)

Oświecenie po roku 1830

FILIP WOLAŃSKI (WROCLAW)

Miejsce życia emocjonalnego w codzienności rodziny staropolskiej w świetle osiemnastowiecznych kazań franciszkańskich

GRZEGORZ ZAJĄC (KRAKÓW)

Niemcewicz a Węgierski – dwie Ameryki oświeconych

TEATR – TEATRALIZACJA – SŁOWO ŻYWE

(kieruje Dobrochna Ratajczakowa)

9.00–13.00 sala nr 26

DOBROCHNA RATAJCAKOWA (POZNAŃ)

Stulecie w lustrze sceny

MAREK DĘBOWSKI (KRAKÓW)

Nowatorstwo sceniczne przełomu wieków: od Diderota do Taylora

KRZYSZTOF KOZŁOWSKI (POZNAŃ)

Łaskawość Tytusa albo przemiany klasycyzmu

KATARZYNA LISIECKA (POZNAŃ)

Operowa wersja klasycyzmu – o recepcji Glucka w Polsce

IRENA KADULSKA (GDAŃSK)

Widowiska ogniowe w XVIII wieku. Rekonesans

PIOTR KĄKOL (GDAŃSK)

Teatralny krajobraz Prus Królewskich w XVIII wieku. Rekonesans

MAREK PODLASIAK (TORUŃ)

O pierwszym teoretycznym tekście o niemieckiej tragedii mieszczańskiej autorstwa Benjamina Pfeila

BARBARA JUDKOWIAK (POZNAŃ)
Polska szkoła dramatopisania czasów saskich.
Między tradycją a nowatorstwem

JUSTYNA ŁUKASZEWICZ (WROCŁAW)
Praktyka translatorska Franciszka Zabłockiego jako droga ku nowoczesności

MAŁGORZATA CHACHAJ (LUBLIN)
Tragedie Aleksandra Chodkiewicza na tle przemian gatunku na początku XIX wieku

POLITYKA W KULTURZE, KULTURA W POLITYCE
(kierują Wojciech Kriegseisen, Marie-Christine Skuncke)
9.00–13.00 sala im. W. Nehringa

PIOTR UGNIEMSKI (WARSZAWA)
Prasa jako medium propagandy politycznej w Polsce drugiej połowy XVIII wieku.
Stan i perspektywy badań

ANTONINA ŻABA (KATOWICE)
„Plakaty polityczne” w kościołach jezuickich na Śląsku

EWA MANIKOWSKA (WARSZAWA)
Kultura i dyplomacja. Działalność Tomasso Antycznego,
ministra króla i Rzeczypospolitej w Rzymie

ANNA OLEŃSKA (WARSZAWA)
Jan Klemens Branicki – między Sarmatą a arystokratą nowoczesnym

ALEKSANDRA NORKOWSKA (BYDGOSZCZ)
„Mieszczanie, [...] króla kochajcie”. Miasta Rzeczypospolitej wobec panowania
Stanisława Augusta

PIOTR ŻBIKOWSKI (RZESZÓW)
Poezja polska wobec katastrofy państwa i narodu w roku 1795

JACEK WÓJCICKI (WARSZAWA)
Poetyka polityki. O pismach publicznych Stanisława Staszica doby Księstwa
Warszawskiego i Królestwa Kongresowego

13.30–15.00 **KRÓTKI I DŁUGI WIEK XVIII – PANEL PODSUMOWUJĄCY**
(Z UDZIAŁEM KIEROWNIKÓW SEKCJI)
sala im. T. Mikulskiego (nr 125)